

2022 Yılında Ekonomik ve Sektörel Gelişmeler

2022 yılında Türkiye sigortacılık sektöründe toplam prim üretimi 235 milyar TL'ye ulaşırken %123,2 nominal artış gerçekleşmiştir.

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Salgın sonrası toparlanma dönemi olacağına yönelik iyimser beklentilerle başlayan 2022 yılı, küresel ekonominin gündeminin yüksek enflasyon ve enerji krizi ile belirlendiği zor bir yıl olmuştur. Yılın ilk günleriyle birlikte patlak veren Rusya-Ukrayna savaşı yeni yıla ilişkin tüm iyimser beklentileri tersine çevirmiş ve 2021 yılında, salgın kısıtlamalarıyla ortaya çıkan arz-talep dengesizliğine bağlı oluşan fiyat artışları, savaşın etkisiyle çok daha yüksek frekanslı bir artış eğilimine girmiştir.

Savaşın başlamasıyla birlikte, küresel ölçekte doğalgaz, petrol ve sanayi hammaddeleri pazarında önemli bir paya sahip olan bölgedeki üretim ve lojistik faaliyetlerinin durması, ardından Rusya'ya uygulanan ve kapsamı sürekli olarak genişletilen ekonomik yaptırımlar, başta ve özellikle Rusya'ya olan enerji bağımlılığı nedeniyle Avrupa pazarında; sonrasında dramatik bir hızla yayılarak küresel pazarlarda enerji ve emtia fiyatlarında hızlı ve keskin bir artışa neden olmuştur. Böylece, pandemi sonrası dönemde ilk belirtilerini gösteren enflasyon küresel olarak ciddi bir sorun haline gelmiştir.

Enflasyonla mücadele ise özellikle gelişmiş ülke merkez bankalarının parasal genişlemeyi ve varlık alımlarını hızla durdurmasıyla başlamış; daha sıkı politika uygulamaları ve sert faiz artırımlarıyla devam etmiştir. ABD Merkez Bankası (Fed) 2022 yılında 425 baz puan faiz artışı yaparak politika faizini 2007'den bu yana en yüksek düzey olan %4,25-%4,50

aralığına yükseltmiştir. Avrupa Merkez Bankası (ECB) 2022 yılında, yılın ikinci yarısından itibaren başladığı artırımlarla politika faizini %2,50 seviyesine çıkarmıştır. BoE ise 2022 yılında 325 baz puan faiz artırımını yaparak politika faiz oranını %3,50 ile son 14 yılın en yüksek düzeyine yükseltmiştir.

Dezenflasyonist politikalar küresel ekonomik büyümeyi baskımlarken, Çin'in "sıfır-Covid" politikası nedeniyle devam eden tedarik sıkıntıları da büyüme üzerinde olumsuz etkilerini göstermiştir.

IMF, Ocak 2023 tarihli Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda, dünya ekonomisi büyüme tahminini 2022 için %3,4 olarak yukarı yönlü güncellerken, büyüme hızını mevcut risklerin devam edeceği beklentisiyle 2023'te %2,9 seviyesinde olacağını açıklamıştır. Küresel ölçekte alınan tedbirlerin etkisinin 2024'te görülmeye başlayacağını belirterek 2024 için büyüme tahminini %3,1 olarak belirtmiştir.

Türkiye ekonomisi canlı iç talep ve net dış talebin katkısıyla yılın ilk üç çeyreğinde sırasıyla yıllık %7,5, %7,7 ve %3,9 oranlarında büyüme kaydetmiştir. Dokuz aylık büyüme performansı da %6,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

IMF, ülkemizin 2022 yılında %5,5 büyüme oranıyla dünya ortalamasının oldukça üzerinde bir büyüme performansı göstermiş olduğunu tahmin etmektedir.

TÜRKİYE HAYAT EMEKLİLİK

Küresel bazda arz-talep dengesizliği ve artan enerji ve gıda maliyetlerinin de yansımalarıyla 2022 yılı boyunca yukarı yönlü seyir izleyen TÜFE enflasyonu, zirveye ulaştığı Ekim ayının ardından, yıl sonu itibarıyla yüksek bazın ve liralışmanın etkisiyle %64,27'ye gerilemiştir. Yıllık Yİ-ÜFE de %97,72 ile Ocak 2022'den bu yana en düşük düzeyinde gerçekleşmiştir.

TCMB, politika faizini ilk iki çeyrekte %14 seviyesinde sabit tutmuş, Ağustos ayında gerçekleştirdiği para politikası toplantısında ise sanayi üretiminde yakalanan ivmenin ve istihdamdaki artış eğiliminin devamı açısından finansal koşulların destekleyici olması gerektiği değerlendirmesini yaparak faiz indirim sürecini başlatmıştır. Politika faizini kademeli olarak %9 seviyesine kadar indirmiştir.

Türkiye'nin ihracatı 2022'de %12,9 artarak 254,2 milyar ABD doları ile rekor seviyeye çıkarken, ithalatı da %34 yükselerek 363,7 milyar ABD doları olmuştur. Dış ticaret açığı enerji başta olmak üzere emtia fiyatlarında

gözlenen dalgalı seyir ve altın ithalatının da etkisiyle yüksek seyrederek 109,5 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde cari işlemler dengesi 48,8 milyar ABD doları açık verirken, altın ve enerji hariç cari işlemler dengesi 50,8 milyar ABD doları fazla vermiştir.

HAYAT VE EMEKLİLİK SEKTÖRÜ

Son birkaç yıl tüm dünya için pek çok zorluğun yaşandığı, yüksek seviyede risk içeren, ekonomik sistemlerin, sosyal ve kültürel hayatın dramatik bir şekilde değiştiği bir dönemdi. Bu dönem, gelişen teknolojinin sağladığı rekabet avantajları yanında artan siber saldırılar ile yıkıcı yönünün konuşulmaya başladığı, iklim değişikliğine bağlı olarak şiddeti sıklığı artan doğal afetlerin maliyetinin ülke ekonomileri ve sigorta bilançoları üzerinde ağırlığının tarihi en üst seviyelere çıktığı, hızla değişen küresel demografik yapı nedeniyle sosyal güvenlik sistemlerinin sürdürülebilirliğinin ve makro ekonomik gelişmelerin küresel bir durgunluğa sebep olup olmayacağını tartışıldığı bir dönemdi.

Tüm belirsizlikler, bireyleri gelecek için olan tedbirlerini artırmaya yönelterek hayat ve bireysel emeklilik ürünlerine olan talebi güçlendirdi.

Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği tarafından açıklanan 2022 yılsonu verilerine göre Türkiye sigortacılık sektörünün 2022 yılı toplam prim üretimi %123,2 nominal artış ile 235 milyar TL olarak gerçekleşmiş, kaydedilen reel büyüme ise %35,9 olmuştur. Toplam üretimdeki payı %83,2'den %86,9'a yükselen hayat dışı branşların prim üretimi, nominal %133,1 ve reel olarak %41,9 artışla 204,2 milyar TL'ye ulaşmıştır.

2022 yılında ülkemizde, 21 hayat sigortası ve emeklilik şirketi hayat sigortası alanında üretim gerçekleştirmiştir. Toplam primlerin %93,3'ü ilk 10 şirket tarafından üretilmiştir. Toplam üretimdeki payı %16,8'den %13,1'e gerileyen hayat branşının prim üretimi %74,1 artışla 30,9 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Branşın reel büyümesi ise %6 olarak belirlenmiştir.

Türk Hayat ve Hayat Dışı Sigorta Sektörü Karşılaştırmalı Prim Tablosu

TL	2022	Pay (%)	2021	Pay (%)	Artış (%)
Hayat Prim	30.858.314.007	13	17.726.737.287	17	74
Hayat Dışı Prim	204.153.485.703	87	87.580.270.796	83	133
Toplam Prim	235.011.799.710	100	105.307.008.083	100	123

Kaynak: 24.01.2023 tarihi itibarıyla yayınlanan Türkiye Sigorta Birliği verileri kullanılmıştır.

2022 Yılında Ekonomik ve Sektörel Gelişmeler

Pandemi dönemi bireylerin risk algısının değişmesini beraberinde getirmiş, özellikle sağlık sigortası talebinde artış gözlenmiştir. Hayat sigortasında, risk farkındalığı ve gelecekteki finansal süreklilik kaygısının hem teminat hem de birikim özelliği olan ürünler açısından ivmeleyici etkisi daha da belirginleşmiştir. Yılın ilk yarısında hızlanan tüketici ve ticari krediler, üçüncü çeyrekte makroihtiyati tedbirlerin de etkisiyle hızını kesmiş, kredilere yönelik talebin zayıflaması kredi bağlantılı hayat sigortası prim üretimlerini sınırlamıştır.

Vefat ve sakatlık gibi risklere karşı korunma sağlayan, dövizde endeksli olarak da sunulabilen birikimli hayat sigortaları, 2022 yılında da yüksek performans gösterirken, bu branşın yıl bazında prim

üretimi ve toplam prim üretiminden aldığı pay da artışını sürdürmüştür.

Makroekonomik çalkantılardan ve olumsuz konjonktürden etkilense de gerek izlenebilirliği ve güvenilirliği gerekse getiri oranlarıyla uzun vadeli tasarruf denildiğinde ilk akla gelen enstrümanlardan biri olan bireysel emeklilik sistemi istikrarlı büyümesini sürdürmektedir.

Emeklilik Gözetim Merkezi verilerine göre, Gönüllü BES'te 30 Aralık 2022 tarihi itibarıyla devlet katkısı dâhil toplam fon büyüklüğünün 400,1 milyar TL'ye ulaştığı ve katılımcı sayısının 7,8 milyon kişiyi aştığı görülmektedir. Yaşayan sözleşme sayısı ise 9,5 milyona yükselmiş; geçtiğimiz yıla göre %10,7 artış yaşanmıştır.

OKS'de ise aynı tarih itibarıyla fon büyüklüğü 33,3 milyar TL, katılımcı sayısı 8,3 milyon kişi olarak gerçekleşmiştir. Sertifika sayısı da 9,5 milyona ulaşmıştır. 2022 yıl sonu itibarıyla OKS'de 249.697 işveren mevcuttur.

18 yaşından küçüklerin BES'e dâhil edilmesi katılımcı tabanını genişleterek gönüllü BES'in performansında itici güç etkisi yaratmaya devam etmektedir. 2022 yıl sonu itibarıyla, 18 yaş altı katılımcı grubunda ulaşılan fon büyüklüğü 3 milyar TL olurken, katılımcı sayısı 594.164 kişidir.

2022 yıl sonu itibarıyla gönüllü BES ve otomatik katılım toplamında fon büyüklüğü 433,4 milyar TL kaydedilirken, katılımcı sayısı 16,1 milyon seviyesindedir.

Türk Emeklilik Sektörü Karşılaştırmalı Fon Büyüklüğü

TL	2022	Pay (%)	2021	Pay (%)	Artış (%)
BES Fon Büyüklüğü	400.074.133.024	%92	227.911.476.603	93	%76
OKS Fon Büyüklüğü	33.330.158.482	%8	16.475.737.760	7	%102
Toplam Fon Büyüklüğü	433.404.291.506	100	244.387.214.363	100	%77

Kaynak: Devlet katkısı dâhil fon büyüklüğüne ait EGM verileri kullanılmıştır.

Emeklilik ve hayat sigortası sektörleri kamu otoritesi tarafından yoğun olarak desteklenmektedir. Sisteme katılımı ve sistemde kalmayı teşvik açısından düzenlemelerin sürdürüldüğü 2022 yılında, devlet katkısı oranının %25'ten %30'a çıkarılması, yıllık devlet katkısı limitini geçen katkı payları için takip

eden yıllarda da devlet katkısı ödenmesi, 45 yaşını aşan çalışanların da talep etmeleri halinde OKS'ye katılmalarına imkân tanınması öne çıkan adımlar olmuştur.

2023-2025 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Plan'da sigortacılık ve emeklilik

sektörünün derinleşmesi ve tabana yayılması amacıyla ürün çeşitliliğinin artmasını destekleyen uygulamaların hayata geçirileceği yer alırken, otomatik katılımın Tamamlayıcı Emeklilik Sistemi'ne dönüştürülmesinin planlandığı ifade edilmiştir.

SEKTÖRDE 2022 YILINDA MEYDANA GELEN MEVZUATA İLİŞKİN GELİŞME VE DEĞİŞİKLİKLER

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

22.01.2022 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan "Bireysel Emeklilik Tasarruf Ve Yatırım Sistemi Kanunu İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" doğrultusunda kısmi ödeme hakkı, temlik hakkı, %25 yerine %30 oranında devlet katkısı, 45 yaş üstü vatandaşların otomatik katılım sistemine dâhil olma hakkı ve toplu katkı payı ödemesi yapan katılımcılara yıllara sâri devlet katkısı verilmesi avantajları katılımcılara sunulmuştur.

İlgili uygulamalar Şirketimizde 2022 yılı içerisinde uygulanmaya başlamıştır.

Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

13.05.2022 tarihli ve 31834 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" uyarınca en az 500.000 ABD doları veya karşılığı döviz tutarında katkı payını, kapsamı SEDDK tarafından belirlenen fonlarda tutma ve üç yıl sistemde kalma şartıyla Bireysel Emeklilik Sistemine (BES) yatıran yabancıların istisnai olarak Türk vatandaşlığı kazanabilmesine imkân tanınmıştır.

Şirketimiz tarafından konu ile ilgili geliştirmelere başlanmıştır.

BES Ürünü Hediye Etme İmkânı

31.05.2022 tarihli 2022/17 sayılı genelge ile BES Hediye Sertifikası uygulamaya alınmıştır.

Bireysel Emeklilik Sistemi Kapsamında Yabancıların İstisnai Olarak Türk Vatandaşlığı Kazanımı

Mayıs 2022'de yürürlüğe giren yönetmelik ve ardından BES uygulamasında yapılan düzenleme kapsamında BES'e dâhil olabilecek yabancı katılımcıların belli bir limitin üstüne katkı payını, kapsamı SEDDK tarafından belirlenen fonlarda tutma ve üç yıl sistemde kalma şartıyla Bireysel Emeklilik Sistemine (BES) yatıran yabancıların istisnai olarak Türk vatandaşlığı kazanabilmesine imkân tanınmış ve 2022 Kasım itibarıyla tamamlanarak uygulamaya alınmıştır.

Katılım Şirketi Portföy Devri

19.12.2020 tarihinde resmî gazetede yayınlanan Katılım Esasları Çerçevesinde Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik'te belirtilen düzenlemeler kapsamında, Türkiye Hayat Emeklilik envanterinde bulunan tüm hayat portföyü, 31.12.2022 tarihi itibarıyla yeni kurulan Türkiye Katılım Sigorta şirketine devredilmiştir.